

**BOSHLANG'ICH SINFLARNI O'QITISHDA INTERFAOL
METODLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI**

Xolmirzayeva Gullolaxon Abdujalilovna

Andijon viloyati Shahrixon tumani 19-umumiy o'rta

ta'lim maktabi boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Email: A.Gullola@gmail.com

Tel: +998934450781

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarining ahamiyati, ulardan foydalanishning o'quvchilarning bilim olish va o'zlashtirishdagi rolini tahlil etish asosiy maqsad qilib olinadi. Ta'lim, o'qituvchi va o'quvchilar orasidagi samarali hamkorlikni, mustaqil fikrlashni va ijodkorlikni rivojlantirishda interfaol metodlarning muhim o'рни ko'rsatilgan. Interfaol metodlar o'quvchilarning faolligini oshirishi, ularni ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, shu bilan birga, o'z bilimlarini mustahkamlash va amaliyotga tatbiq etishga imkon yaratadi.

Kalit so'zlar: ta'lim, o'qituvchi va o'quvchilar hamkorligi, axborot texnologiyalari, raqamli o'zbekiston — 2030, interfaol metodlar, mustaqil fikrlash, ijodiy fikrlash, tafakkur buluti metodi, kreativlik, ijtimoiy ko'nikmalar, kommunikativ ko'nikmalar, pedagogik texnologiyalar, innovatsion usullar.

Abstract. The main goal of this article is to analyze the importance of interactive methods and information technologies in the educational process, the role of their use in the acquisition and assimilation of knowledge by students. The important role of interactive methods in the development of effective cooperation between teachers and students, independent thinking and creativity is shown. Interactive methods increase the activity of students, help them develop social and communicative skills, and at the same time, provide an opportunity to consolidate and apply their knowledge in practice.

Keywords: education, teacher-student cooperation, information technologies, digital Uzbekistan - 2030, interactive methods, independent thinking, creative thinking, thought cloud method, creativity, social skills, communicative skills, pedagogical technologies, innovative methods.

Аннотация. Основная цель данной статьи – проанализировать значение интерактивных методов и информационных технологий в образовательном процессе, роль их использования в обучении и освоении студентами. Показана важная роль интерактивных методов в развитии образования, эффективном сотрудничестве преподавателей и учащихся, самостоятельном мышлении и творчестве. Интерактивные методы повышают активность учащихся, помогают им развивать социальные и коммуникативные навыки и в то же время дают возможность закрепить и применить полученные знания.

Ключевые слова: образование, сотрудничество учителя и ученика, информационные технологии, цифровой Узбекистан – 2030, интерактивные

методы, независимое мышление, творческое мышление, метод облака мыслей, креативность, социальные навыки, навыки коммуникативной компетентности, педагогические технологии, инновационные методы.

Ta'lim o'qituvchi va o'quvchilarning hamkorlikdagi faoliyati bo'lib, shu jarayonda shaxsning taraqqiyoti, uning ma'lumoti va tarbiyasi ham amalga oshadi. Darslarda o'qituvchi o'z bilimi, ko'nikma va malakalarini mashg'ulotlar vositasida o'quvchilarga yetkazadi, o'quvchilar esa uni o'zlashtirib borishi natijasida undan foydalanish qobiliyatiga ega bo'ladi. Ayni vaqtda Axborot texnologiyalari sohasidagi kadrlarni tayyorlash tizimini takomillashtirish "Raqqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirish, raqqamli texnologiyalarni rivojlantirish va aholining kundalik hayotiga keng joriy etishni ta'minlashning muhim shartlaridan biri hisoblanad O'rganish jarayonida o'quvchilar o'zlashtirishning turli ko'rinishlaridan foydalanishadi, ya'ni o'zlashtirilayotgan ma'lumotlarni qabul qilish, qayta ishlash hamda amaliyotga tatbiq etishda o'ziga xos tafovutlarga tayanadi. Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchilarning dars paytidagi hamkorligi, o'quvchilarning mustaqil ishlashi, sinfdan tashqari ishlar shaklida ta'lim va tarbiya masalalari hal etiladi Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol metodlar va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilar faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil o'rganish va fikrlash, tahlil qilish, hatto yakuniy xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatadi.

Interfaol metodlar deganda - ta'lim oluvchini faollashtiruvchi va mustaqil fikrlashga undovchi, ta'lim jarayonining markazida ta'lim oluvchi bo'lgan metodlar tushuniladi. Bu metodlar qo'llanilganda ta'lim beruvchi ta'lim oluvchini faol ishtirok etishga chorlaydi. Interfaol metod biror faoliyat yoki muammoni o'zaro muloqotda, o'zaro bahs-munozarada fikrlash asnosida, hamjihatlik bilan hal etishdir. Bu usulning afzalligi shundaki, butun faoliyat o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatib, mustaqil hayotga tayyorlaydi. Interfaol metodlar orqali o'quvchilarning tashabbuskorligi hamda jamoaviy izlanuvchanligini oshiriladi. Interfaol metodlardan foydalanib darslar tashkil etilsa, o'quvchining darsga bo'lgan qiziqishi yanada oshadi va ta'lim sifati yaxshilanadi. Interfaol usullar orqali o'tilgan darslar o'quvchini ijobiy fikrlashga, olingan axborotlarni faollikda hal etishga, fikrini erkin bayon qilishga, hamkorlikda ish yuritishga, fikrni yozma bayon etishga chorlaydi. Interfaol metodlar orqali o'tiladigan darslarda an'anaviy usullardan voz kechish degani emas, balki mazmunni o'zaro faollikda hal eta olishdir. Interfaollik bu faollikdir, ya'ni o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi o'zaro muloqoti asosida kechadi. Albatta, har bir ishning maqsadi bo'lgani kabi interfaol usullarni qo'llashdan maqsad bo'ladi. Interfaol usulning bosh maqsadi o'quv jarayoni uchun eng qulay vaziyat yaratish orqali o'quvchilarning faol, erkin fikr yuritishga muhit yaratishdir. U o'zining intellektual salohiyatini, imkoniyatlarini namoyon etibgina qolmay, balki o'quv sifatini va samaradorligini oshiradi, ta'minlaydi.

Bugungi jadal rivojlanib borayotgan davrda o'quvchilarni mustaqil va ijodiy fikrlashga o'rgatish, o'z ustida ishlash ko'nikmasini hosil qilishda o'qituvchining roli katta. Bunda har bir o'qituvchining oldida turgan eng dolzarb vazifalardan biri yangi pedagogik texnologiyaning innovatsion usullaridan dars jarayonida o'rinli foydalanish va o'quvchilarning yakka tartibda ishlashiga erishishdir.

“Tafakkur buluti” metodi. Ushbu metod “klasster” metodining bir shakli hisoblanib, o'quvchilarda ixtiyoriy muammo xususida erkin, ochiq o'ylash va shaxsiy fikrlarini bemalol bayon etish uchun sharoit yaratishga yordam beradi. Mazkur metod turli xil g'oyalar o'rtasidagi fikrlash imkoniyatini beruvchi tuzilmani aniqlashni talab etadi. Maktab ostonasiga ilk qadam qo'yib boshlang'ich sinfga qabul qilingan bolaning faoliyatida o'yin asosiy o'rinni egallaydi. O'yin ularning eng sevimli mashg'uloti bo'lib, ular har qanday mashg'ulotni o'yin bilan uyg'unlashtirishga harakat qiladilar. Shunday ekan, o'qituvchi o'quvchi faoliyatidan ularning sevimli mashg'uloti-o'yinni siqib chiqarmasdan, undan maqsadga muvofiq foydalanish bilan talim jarayonining samaradorligini oshirishga imkon beradi.

Boshlang'ich sinflarda o'qitishda interfaol metodlardan foydalanishning ahamiyati juda katta. Ushbu metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, o'qish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Keling, interfaol metodlarning asosiy afzalliklarini ko'rib chiqaylik:

1. O'quvchilarni faollashtirish: Interfaol metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. Bu metodlar o'quvchilarni nafaqat passiv tinglovchilarga aylantiradi, balki ular o'z fikrlarini bildirish, savollar berish, munozara qilish va guruh ishlari orqali o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Interfaol metodlar o'quvchilarni darsda passiv tinglovchilardan faol ishtirokchilarga aylantiradi. Bu usullar o'quvchilarga o'z fikrlarini ifoda etish, savollar berish, munozara qilish va guruh ishlari orqali bilimlarni mustahkamlash imkoniyatini yaratadi. Faollikni oshirish o'quvchilarni nafaqat o'rgatish jarayoniga jalb qiladi, balki o'quvchilarning o'z-o'zini anglash va o'z bilimlarini sinash imkoniyatini ham beradi. Bu, o'z navbatida, darsni yanada samarali qiladi.

2. Kreativlikni rivojlantirish: Interfaol metodlar o'quvchilarda kreativ fikrlash va ijodkorlikni rivojlantiradi. O'qituvchi tomonidan berilgan masalalar yoki faoliyatlar o'quvchilarni turli xil yechimlarni izlashga, o'z fikrlarini erkin ifoda etishga undaydi. Interfaol metodlar o'quvchilarni yaratgan muammolarni hal qilishda, yangi fikrlarni izlashda va ijodiy yondoshuvlarni qo'llashda undaydi. O'qituvchining masalalari yoki faoliyatlari o'quvchilarda ijodkorlikni rivojlantiradi, ularni yangicha va alternativ yechimlarni topishga rag'batlantiradi. Bunday yondoshuvlar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi va o'zlashtirish jarayonini qiziqarli qiladi.

3. Ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish: Interfaol metodlar o'quvchilarga birgalikda ishlashni, boshqalar bilan muloqot qilishni va fikrlarini aniq ifoda etishni o'rgatadi. Bu ko'nikmalar nafaqat sinfda, balki hayotda ham muhimdir. Interfaol metodlar orqali o'quvchilar birgalikda ishlashni, boshqalar bilan fikr almashishni, o'z nuqtai nazarlarini aniq va izchil ifoda etishni o'rganadilar. Bu

kommunikativ ko'nikmalar faqat sinfda emas, balki hayotda ham zarur. O'quvchilar birgalikda ishlashda o'zaro hurmat va hamkorlikni rivojlantiradilar, bu esa ularning kelajakda ijtimoiy va professional muvaffaqiyatlarini ta'minlaydi.

4. O'qishning individual yondoshuvi: Interfaol metodlar o'quvchilarga o'z ehtiyojlari va qiziqishlariga mos ravishda o'rganish imkonini beradi. Masalan, ayrim o'quvchilar ko'proq vizual materiallar orqali, boshqalari esa amaliy mashg'ulotlar orqali yaxshiroq o'rganishlari mumkin. Interfaol metodlar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish imkonini beradi. Ba'zi o'quvchilar vizual materiallar orqali yaxshi o'rganishadi, boshqalari esa amaliy mashg'ulotlar orqali ko'proq o'rganishadi. Bu metodlar o'quvchilarni o'zlari uchun eng samarali bo'lgan o'qish usulini tanlashga imkon beradi va shu orqali o'zlashtirish darajasini oshiradi.

5. Motivatsiya va qiziqish: Interfaol metodlar o'quvchilarda darslarga bo'lgan qiziqishni oshiradi. O'quvchilar yangi usullarda darslarni o'tish, o'yinlar o'ynash, amaliy ishlarni bajarish va boshqalar orqali o'qish jarayonidan zavq olishadi.

6. Bilimlarni mustahkamlash: Interfaol metodlar yordamida o'quvchilar dars davomida o'rganilgan bilimlarni amalda qo'llash, o'zlashtirish va mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning o'qishdagi muvaffaqiyatini oshiradi. Interfaol metodlar o'quvchilarga o'rganilgan bilimlarni amalda qo'llash va yanada mustahkamlash imkoniyatini yaratadi. Bu metodlar orqali o'quvchilar o'zlashtirilgan materialni real hayotda qo'llashni o'rganadilar, bu esa bilimlarni uzoq muddatli saqlashga yordam beradi. Shuningdek, o'quvchilar o'z bilimlarini amaliy tarzda ishlatganlarida, ularning o'zini o'zi anglash va bilimlarini mustahkamlash darajasi oshadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Ushbu metodlar o'quvchilarda faollikni oshiradi, ijodkorlikni rivojlantiradi, ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantiradi, shuningdek, individual yondoshuvni ta'minlaydi. Interfaol metodlar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini faollikda mustahkamlashadi, darslarga bo'lgan qiziqish va motivatsiya oshadi. Bu metodlar nafaqat o'quvchilarning bilish qobiliyatini rivojlantiradi, balki ularni mustaqil fikrlashga, tahlil qilishga, o'z fikrlarini erkin bayon qilishga va hamkorlikda ishlashga o'rgatadi. O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro muloqot va hamkorlikning mustahkamlanishi, o'quvchilarning o'z-o'zini anglash va o'z bilimlarini amalda qo'llashga tayyorlanishiga yordam beradi. Shunday qilib, interfaol metodlar o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga va ta'lim sifatining oshishiga katta hissa qo'shadi. Zamonaviy ta'limda, ayniqsa "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasining amalga oshirilishi davrida, interfaol metodlar va axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish o'quvchilarga nafaqat bilimlarni o'zlashtirishda, balki ularga mustaqil fikr yuritish, yangi bilimlarni qidirish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda ham yordam beradi. Bu jarayon ta'limni yanada interaktiv, ijodiy va natijali qilishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sharipova Zarginabonu Orzikulovna, Zubaydova Nilufar “BOSHLANG‘ICH SINFLARDA INTERFAOL USULLAR ORQALI O‘QUV MASHG‘ULOTLARINI TASHKIL QILISH”, Международный научный журнал № 21(100), часть 1 «Новости образования: исследования в XXI веке» Мая, 2024

2. Turakulova Mexribon Choriyeвна, Turakulova Adolat Choriyeвна, “BOSHLANG‘ICH SINFLARDA INTERFAOL METODLAR VA ZAMONAVIY TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH”, SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 1 ISSUE 8 UIF-2022: 8.2 | ISSN: 2181-3337

3. Sidiqova Ditora Shavkatovna, “BOSHLANG‘ICH SINFLARDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH”, Международный научный журнал № 5 (100), часть 1 «Научный импульс» Декабрь, 2022

4. Shavkatovna, S. D. THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN DISTANCE LEARNING.

5. Sidiqova, D. (2021). «МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКЕ» В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ СТУДЕНТОВ В ПРЕПОДАВАНИИ НАУКИ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 3(3).

